

Leren buiten de school

In de huidige tijd, waarin veranderingen en innovaties aan de orde van de dag zijn, is het voor het onderwijs van groot belang om bij te blijven. Dat lukt niet binnen de schoolmuren; het is daarvoor noodzakelijk om de blik naar buiten te richten, relaties op te bouwen met andere scholen, organisaties en het bedrijfsleven, en de netwerken actief te onderhouden. Pas dan ontstaat die kruisbestuiving die zo verhelderend, inspirerend en nodig is.

Met “Leren buiten de school” bedoelen we hier zowel het leren met andere scholen als met het bedrijfsleven. Hieronder noemen we een aantal vormen van activiteiten waarin dat contact gegoten kan worden. Meer uitgewerkte praktische tips bij deze activiteiten vindt u in het aanvullende artikel **TIPS bij Leren buiten de school**.

Kijken bij andere scholen

Het kan heel inspirerend en leerzaam zijn om als STO-scholen onderling een kijkje in elkaars keuken te nemen, bijvoorbeeld in een uitwisseling tussen scholen uit dezelfde STO-regio. Denk hierbij aan schoolbezoeken (“collegiale visitatie en inspiratie”) en wellicht daaruit voortvloeiend, het opzetten van Docent Ontwikkel Teams (DOTs). In DOTs werken docenten samen aan het ontwerp van vernieuwend lesmateriaal, waarbij ze tegelijkertijd werken aan hun eigen professionele ontwikkeling. Uitgebreide tips voor schoolbezoeken en DOTs zijn in het aanvullende TIPS-artikel te vinden.

Een relatie opbouwen en samenwerken met het bedrijfsleven

Voor docenten in het technische vmbo is het belangrijk om geregeld actuele praktijkkennis op te doen. In meer dan de helft STO-plannen worden dan ook activiteiten voor de professionele ontwikkeling van docenten in samenwerking met het bedrijfsleven aangekondigd. Dat is om meerdere redenen een uitstekend idee. De ervaring leert dat als docenten in contact komen met de praktijk in het bedrijfsleven, ze geïnspireerder en gemotiveerder worden en dat het docentschap er aantrekkelijker van wordt.¹ Daarbij profiteren de leerlingen ervan, doordat deze docenten meer praktijk in de klas kunnen brengen, beter op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen en hun leerlingen beter kunnen adviseren over beroepsmogelijkheden. Zelfs de bedrijven profiteren

ervan; het draagt bij aan het leerproces en een bredere blik van de werknemers, en het helpt bedrijven bij het verkrijgen van meer naamsbekendheid. ^[Meer lezen 1] Naast activiteiten voor de professionele ontwikkeling van docenten biedt samenwerken met het bedrijfsleven nog meer meerwaarde voor scholen, zoals personele uitwisseling; zie daarvoor ook ons artikel over **Hybride docenten**.

Een netwerk met het bedrijven opbouwen is veel werk, maar gelukkig is een deel daarvan al gedaan; in STO-verband is er immers al (een begin van) een netwerk opgebouwd. Deelnemende bedrijven hebben hun betrokkenheid bij STO bezegeld met een handtekening, zijn vaak ook (snuffel)stagebedrijf en willen graag samen met de school aan de slag om de leerlingen voor te bereiden op een toekomst als goed opgeleide werknemer bij een bedrijf. Het is in ieders belang dat deze relatie tot resultaten leidt! Hieronder behandelen we een aantal vormen van docentprofessionalisering in samenwerking met het bedrijfsleven. Uitgebreidere praktisch adviezen over de uitvoering van deze activiteiten kunt u vinden in het begeleidende TIPS-artikel. Meer algemeen advies over samenwerken met bedrijven binnen het kader van STO is te vinden in de Handreiking Cofinanciering van STO ^[Meer lezen 2] en op de STO-website. ^[Meer lezen 3] Wij raden u ook van harte de inspirerende eindpublicatie van de STEM Teacher Academy aan. ^[Meer lezen 4]

1- Zie bijvoorbeeld de positieve ervaringen met het scholingstraject voor hybride techniekopleiders op <https://bit.ly/3yWWnjJ> en <https://bit.ly/3iYnVPW>.

Vormen van docentprofessionalisering in samenwerking met bedrijven

De kennisuitwisseling met een bedrijf kan op verschillende manieren vormgegeven worden. Voor welke manier men kiest hangt af van het doel van het bezoek. Wil de docent bijvoorbeeld zijn inhoudelijke technische kennis verrijken, een goede relatie opbouwen met een professional uit het bedrijfsleven, input krijgen vanuit het bedrijfsleven over zijn lesmateriaal, of kunnen beoordelen of het bedrijf een geschikte stageplek is voor de leerlingen? Door diverse onderwijsnetwerken en andere organisaties zijn afgelopen jaren veel ervaringen opgedaan met verschillende vormen van docentprofessionalisering. We stellen u hier een aantal vormen voor.

Job Twinning

Een leuk en laagdrempelig concept is Job Twinning, een professionaliseringsactiviteit waarbij op een eenvoudige manier twee werelden bij elkaar gebracht worden. Docenten en professionals uit het bedrijfsleven gaan één op één aan de slag met zelf gestelde ontwikkeldoelen. Bij Job Twinning worden technische vaklieden van buiten het onderwijs gekoppeld aan docenten uit het voortgezet (en/of mbo) onderwijs. In een aantal ontmoetingen wordt de dialoog over het vakgebied op gang gebracht. [\[Meer lezen 5\]](#)

Deze ontmoetingen, kunnen vele vormen hebben:

- elkaars werkplek bezoeken
- met elkaar kennismaken/koffiedrinken
- het bijwonen van lessen (op school), trainingen (in het bedrijf) en vergaderingen (beiden),
- het verzorgen van een gastles
- het opzetten van een gezamenlijk project
- kennis delen over innovaties in de branche

Zo ontmoeten de deelnemers elkaar geregeld over en weer om de dialoog op gang te houden.

In het TIPS-artikel geven wij u tips over welk doel met Job Twinning bereikt kan worden en over een mogelijke fasering van de aanpak van dit traject.

Speeddates

Speeddates lijken qua inhoud op een gastles, maar bij een speeddate komen er meerdere professionals uit het bedrijfsleven tegelijk op bezoek op school. Het aantal professionals wordt afgestemd op de grootte van de groep deelnemende docenten. De professionals gaan korte gesprekken aan met leerkrachten en vertellen over hun werk, opleiding en motivatie. Na een bepaalde tijd wordt er gerouleerd, zodat iedereen alle professionals te spreken krijgt.

“DE CURSUS WAS VOOR MIJ INSPIREREND, VOORAL DE BEDRIJFSBEZOEKEN. JE KRIJGT NIET ZO VAAK DE KANS OM ACHTER DE SCHERMEN VAN EEN BEDRIJF TE KIJKEN. DAARDOOR HEB IK NU DUIDELIJKER VOOR OGEN WAARVOOR WE ONZE LEERLINGEN OPLEIDEN. ALS EEN LEERLING ME NU VRAAGT: “WAAROM MOET IK DAT WETEN?”, KAN IK DAAR EEN DUIDELIJK ANTWOORD OP GEVEN EN WERKZAAMHEDEN EN BEDRIJVEN BENOEMEN. DAT MOTIVEERT MIJ EN DE LEERLINGEN.”

Deelnemer Cursus Bètaberoepen in de les van regionaal VO-HO netwerk Noord.

Uit: “Docentstages en gastlessen”, STEM Teacher Academy [\[Meer lezen 4\]](#)

Bedrijfsbezoeken

Een bedrijfsbezoek kan een goede manier zijn om over nieuwe ontwikkelingen en te verwachten trends te leren. Het draagt ook bij aan het opdoen van nieuwe netwerkcontacten die weer voor andere activiteiten nuttig zijn, bijvoorbeeld voor het vinden van geschikte stageplekken voor de leerlingen. Misschien werkt een ouder van een leerling bij een bedrijf dat interessant is om te bezoeken? Bedenk vooraf wat u van het bezoek zou willen leren, stem een duidelijke taakverdeling af met het bedrijf, deel na het bezoek de opgedane indrukken met de rest van de school en koppel terug naar de betrokkenen.

Een succesvol bedrijfsbezoek staat of valt met een goede voorbereiding, uitvoering en evaluatie door alle partijen (de “sandwichmethode”, voor, tijdens en na). Dit wordt uitgewerkt in het TIPS-artikel. Ook het handboek van School aan Zet bevat goede adviezen.

[\[Meer lezen 6\]](#)

Masterclasses

Een masterclass kan opgevat worden als een bedrijfsbezoek waarbij de docenten geïnformeerd worden over een bedrijf, een rondleiding in het bedrijf krijgen, en ook zelf praktisch aan de slag gaan. Zo worden zij geïnformeerd over het bedrijf en kunnen ze de laatste “state of the art” apparatuur zien, of letterlijk in aanraking komen met een nieuwe techniek of innovatie. Het ontvangende bedrijf kan hierbij de deskundige begeleiding bieden. In het bijbehorende TIPS-artikel geven wij u tips over het opzetten van een Masterclass.

Docentstages

Een docentstage kan een vervolg zijn op een Masterclass: de contacten met het bedrijf zijn gelegd, er is een relatie ontstaan en de docent wil graag meer weten, ervaren en meelopen bij het bedrijf. Een docentstage is een tijdsintensievere en individuelere activiteit. Bij een docentstage loopt en werkt een docent één of meerdere dagdelen mee in een bedrijf, onder begeleiding van een werknemer van het bedrijf. De meeste docentstages zijn verkennend van aard, maar ook onderzoekende en verdiepende stages zijn mogelijk. Langer is in dit geval beter; een stage met een omvang van een week zorgt ervoor dat de docent daadwerkelijk een gevoel krijgt van de organisatie en de toegepaste technieken, en een realistisch beeld krijgt van de daar voorkomende beroepen. De ervaring leert dat docenten enthousiast terugkomen van hun stage en hun leerlingen beter kunnen voorbereiden op en voorlichten over de beroepspraktijk.

Naast de tips in het TIPS-hoofdstuk zijn er nog verschillende handleidingen beschikbaar over de voorbereiding en organisatie van een docentstage. [\[Meer lezen 7\]](#)

"Ook op het vmbo zijn docentstages een nuttige vorm van deskundigheidsbevordering. Overigens zou een vmbo docent naast of in plaats van het vervullen van een stage binnen een bedrijf, ook stage kunnen lopen bij zijn mbo-collega. In het kader van de doorlopende leerroutes ligt deze vorm van docentstage ook zeer voor de hand."

[...]

"De meest voorkomende stagevorm is de 'verkennende of up-date-stage'. De docent loopt dan mee met een ervaren medewerker en voert onder begeleiding ook zelf werkzaamheden uit. Dit blijkt de meest bevredigende vorm te zijn! Verdieping van eigen kennis is vaak ook een leerdoel. De docenten die zelf een stage deden, zijn vrijwel allemaal (erg) tevreden over wat hen dat opleverde aan nieuwe kennis, inzichten en vaardigheden. De opbrengst is het grootst voor de docent en voor het onderwijs dat die docent zelf verzorgt."

Deze citaten zijn afkomstig uit een rapport van het Kohnstamm-instituut over docentstages in het mbo. [\[Meer lezen 8\]](#)

MEER LEZEN

Meer lezen 1. Er zijn verschillende redenen waarom bedrijven samenwerken met het onderwijs. Misschien kunt u deze gebruiken als u een bedrijf wilt overtuigen om met u een samenwerking aan te gaan? <https://bit.ly/3xYpy4p>

Meer lezen 2. De Handreiking Cofinanciering Sterk Techniekonderwijs vindt u op <https://bit.ly/2W5tVha>

Meer lezen 3. Op de STO-website zijn er verschillende tools beschikbaar die scholen kunnen helpen om het gesprek te voeren in de regio en om hun regionale samenwerking praktisch vorm te geven. <https://bit.ly/3xX3LtY>.

Meer lezen 4. Het programma STEM Teacher Academy gaf bètadocenten de mogelijkheid zich professioneel te onwikkelen in samenwerking met het bedrijfsleven (de beroepspraktijk). De ervaringen uit dit project zijn na te lezen in de eindpublicatie op <https://bit.ly/3CR37lw> (onderaan).

Meer lezen 5. Bij Job Twinning leren werkenden van binnen en buiten het onderwijs van elkaar, en ontwikkelen ze meer begrip voor de ander en hun sector. <https://bit.ly/3iVbqoC>

Meer lezen 6. Van 2012 tot 2016 werkten er verschillende organisaties samen in het project School aan Zet om ontwikkeling van scholen tot lerende organisaties te versterken. De aanbevelingen die uit dit project zijn voortgekomen kunt u nalezen in het handboek van School aan Zet op <https://bit.ly/3AOreiZ>. Vanaf pagina 61 staan er een paar goede tips voor bedrijfsbezoeken.

Meer lezen 7. Docentstages zijn een prachtige manier om docenten gemotiveerd en up-to-date te houden. Er zijn online meerdere handleidingen beschikbaar om met de organisatie ervan te helpen, bijvoorbeeld op <https://bit.ly/3g835Mi>

Meer lezen 8. Lees het rapport van het Kohnstamm-instituut over docentstages op <https://bit.ly/2VUtmHi>

Contact

info@sterktechniekonderwijs.nl

Meer informatie

www.sterktechniekonderwijs.nl/docententoolkit

